

Biežākie veselības traucējumi un arodslimības pārtikas un dzērienu ražošanas nozares uzņēmumos

Jeļena Reste

arodveselības un arodslimību ārste

Aroda un radiācijas medicīnas centrs, Paula Stradiņa KUS

Darba drošības un vides veselības institūts,

Rīgas Stradiņa universitātē

Pārtikas un dzērienu ražošanas nozare

- Nozare ir ārkārtīgi plaša.
- Ietver pārtikas un dzērienu ražošanas un pēcapstrādes procesus, sākot no izejvielu ražošanas un sagatavošanas līdz iesaiņošanai un piegādei līdz patērētājam.
- Tajā ir nodarbināti ļoti daudzu profesiju pārstāvji, kuri pilda daudzveidīgus pienākumus, tādēļ kaitīgu faktoru klāsts ir bezgalīgi liels.

Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā ⁽¹⁾

- Paši pārtikas produkti un izejvielas - g.k. organiskas vielas cietā vai šķidrā stāvoklī:
 - olbaltumu struktūrām piemīt izteiktas alergēnas īpašības;
 - var radīt putekļus (piem., milti, graudi);
 - var saturēt mikroorganismus (inficēšanās briesmas, piem., no gaļas vai pelējums no graudiem);
 - var saturēt antibiotikas (gaļā, pienā) vai insekticīdus / pesticīdus (augu valsts produktos).

Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā (2)

■ **Kīmiskie faktori:**

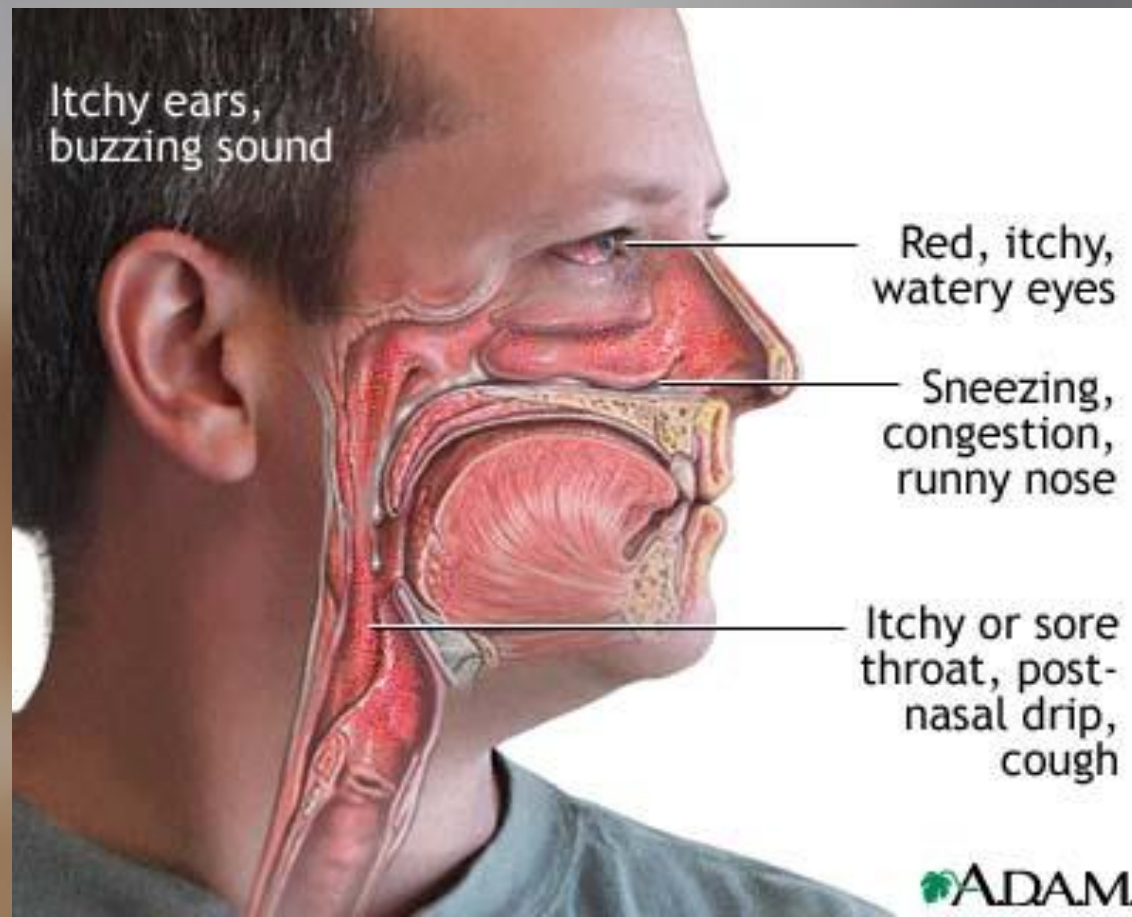
- ražošanas virsmu dezinfekcija (dezinfektantiem piemīt alergēnas un kairinošas īpašības);
- produkta kvalitāti uzlabojošas vielas (stabilizatori, konservanti, krāsvielas u.tml.) – alergēnas īpašības;
- iesaiņošanā pielietojamie materiāli – līmes, plastikātu materiālu karsēšana – alergēnas īpašības.

Raksturīgākie ķīmisko faktoru un alergēnu radītie veselības traucējumi

■ Elpošanas orgānu arodslimības:

■ augšējo elpceļu alerģiskas slimības

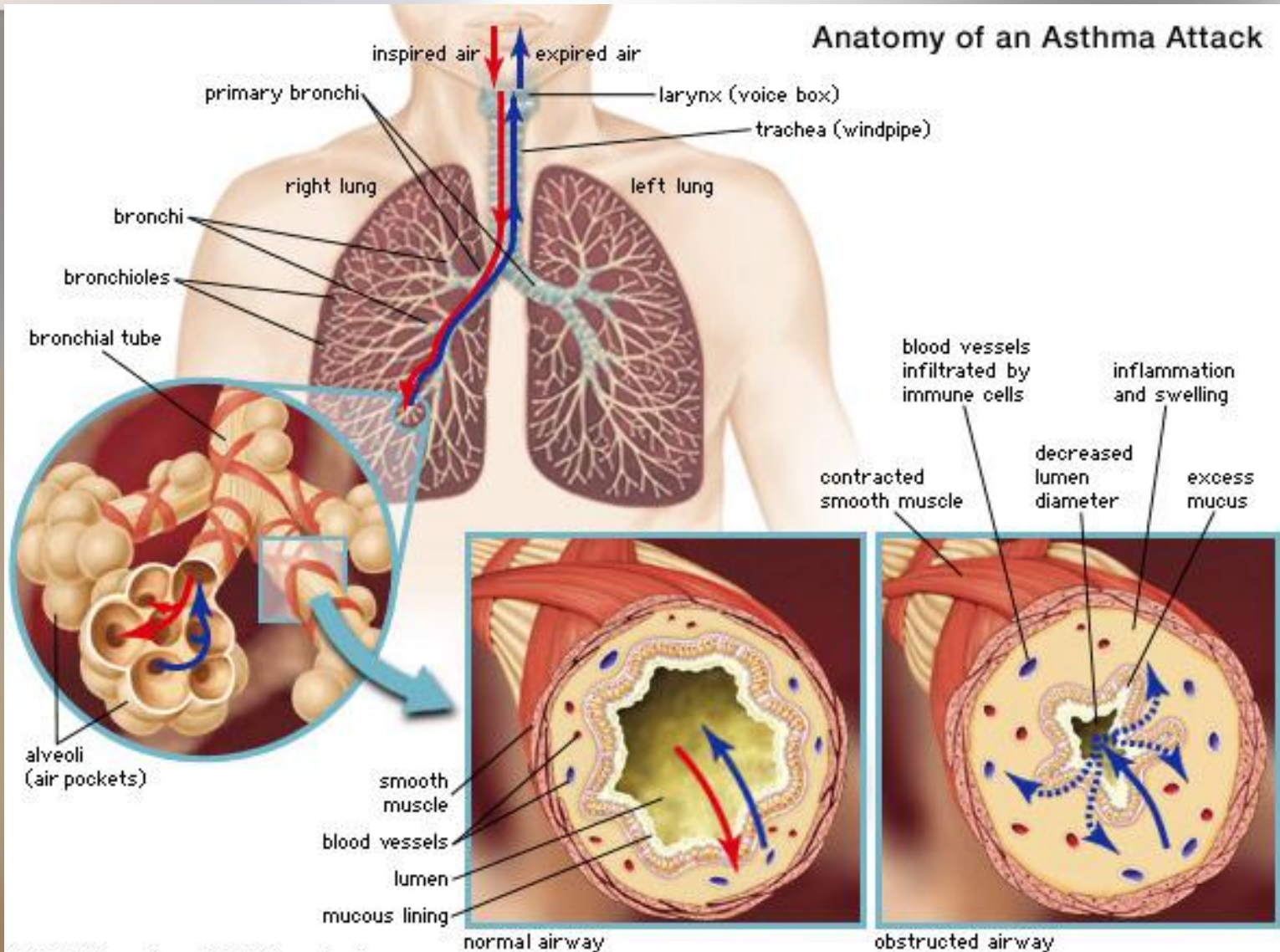
Raksturīgākie ķīmisko faktoru un alergēnu radītie veselības traucējumi

- **Elpošanas orgānu arodslimības:**
 - bronhiālā astma;
 - hronisks bronhīts.

Bronhiālā astma

Elpošanas orgānu arodslimību profilakse

- Darba vidē maksimāli samazināt putekļu daudzumu gaisā (lokāla, vispārējā ventilācija);
- tur, kur tas nav iespējams, obligāti lietot respiratorus;
- darba vides gaisa paraugu mērījumi;
- regulārās OVP;
- Nesmēķēt!!!

Raksturīgākie ķīmisko faktoru un alergēnu radītie veselības traucējumi

■ Alerģisks konjunktivīts

Conjunctivitis

Raksturīgākie ķīmisko faktoru un alergēnu radītie veselības traucējumi

■ Alerģisks kontakta dermatīts

Raksturīgākie ķīmisko faktoru un alergēnu radītie veselības traucējumi

- Kvinkes tūska
- Anafilaktiskais šoks

Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā ⁽³⁾

■ Fizikālie faktori:

■ Temperatūra:

- produkti bieži tiek atdzesēti (lokāla un vispārēja aukstuma iedarbība uz nodarbinātajiem);
- atsevišķi ražošanas procesi prasa augstu temperatūru (pārkaršanas briesmas, caurvējš – saaukstēšanās briesmas);

■ Mitrums (piem., zivju apstrāde, gaļas griešana);

■ Starojumi:

- UV starojums (virsmu un produktu dezinfekcija);
- jonizējošais starojums (taras defektoskopija, produktu dezinfekcija);
- lāzera starojums.

Aukstuma lokālas hroniskas iedarbības uz rokām sekas

Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā (4)

■ Fizikālie faktori (turp.):

- troksnis
- vibrācija

■ **Putekļi** (gan no izejvielām, gan no piedevām, gan no gatavas produkcijas).

Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā ⁽⁵⁾

■ **Bioloģiskie faktori:**

- vīrusi, baktērijas – termiski neapstrādātajās izejvielās (piem., gaļā);
- sēnītes (pelējums izejvielās, siera ražošana!!!);
- parazīti (izejvielās, piem., miltos, graudos).

Bioloģisko faktoru izraisītās arodslimības

- "Cūku roze" zivju apstrādātājiem

Bioloģisko faktoru izraisītās arodslimības

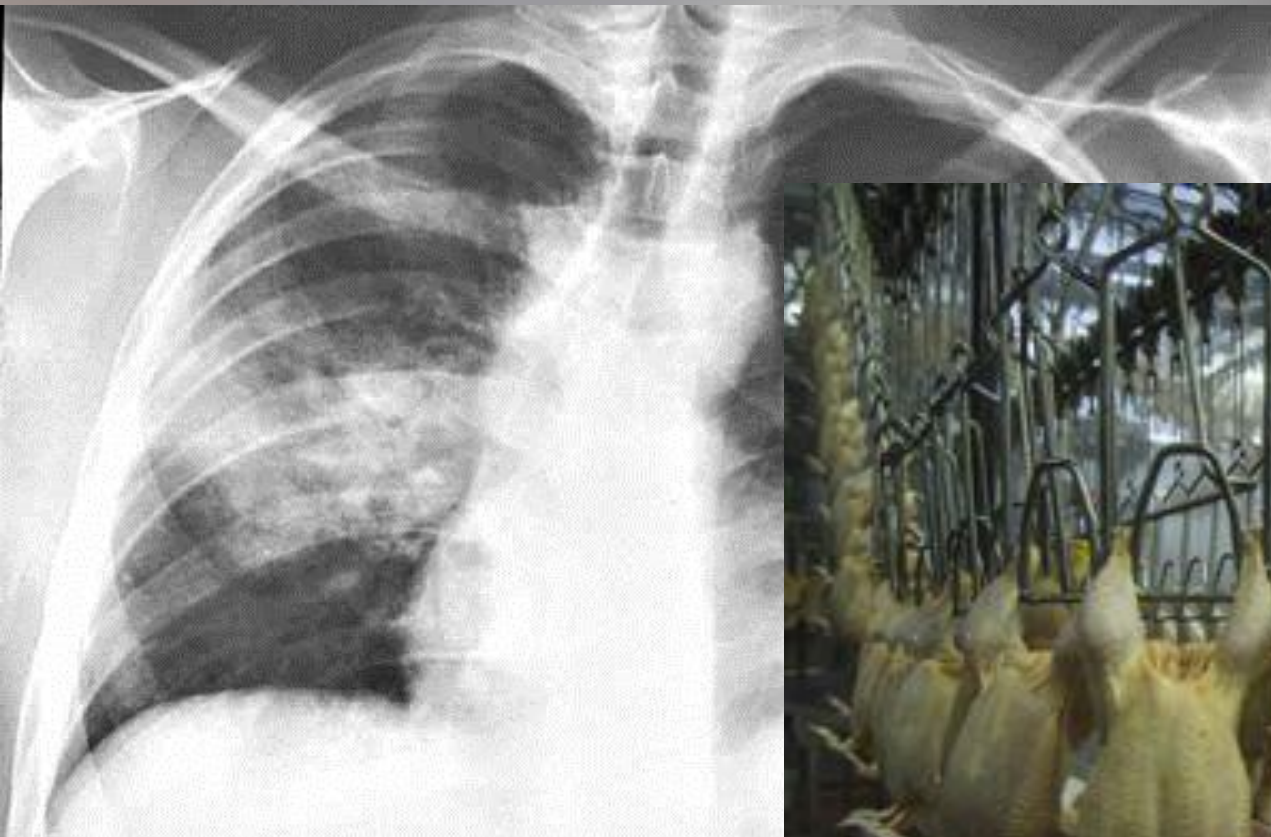
- Sibīrijas mēris gaļas apstrādātājiem

Bioloģisko faktoru izraisītās arodslimības

- Ornitoze putnu produktu apstrādātājiem

Fiziskā pārslodze pārtikas ražošanā

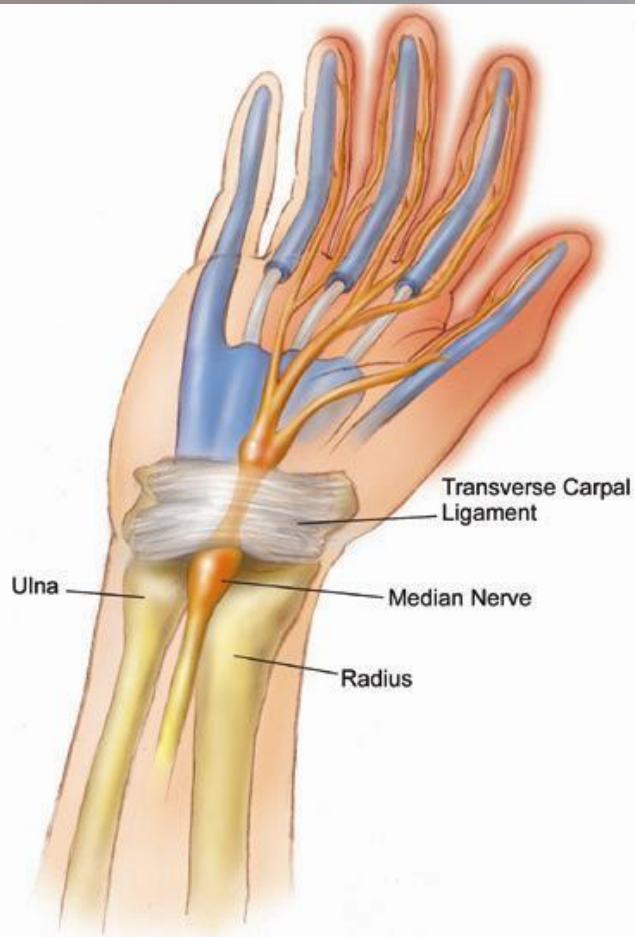
Nozīmīgākie darba vides kaitīgie faktori pārtikas ražošanā ⁽⁶⁾

- **Ergonomiskie faktori:**
- **Fiziskas pārslodzes !!!** – neskatoties uz procesu automatizāciju, nozarē plaši pielieto roku darbu:
 - atkārtotas vienveidīgas kustības;
 - ātrs darba temps;
 - darbs pie konveijera;
 - atkārtota smagumu pārvietošana;
 - piespiedu darba poza;
 - ergonomiski slikti pielāgotas darba vietas.
- **Psihoemocionāla pārslodze** (liela atbildība, nepietiekams laiks atpūtai u.c.).

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

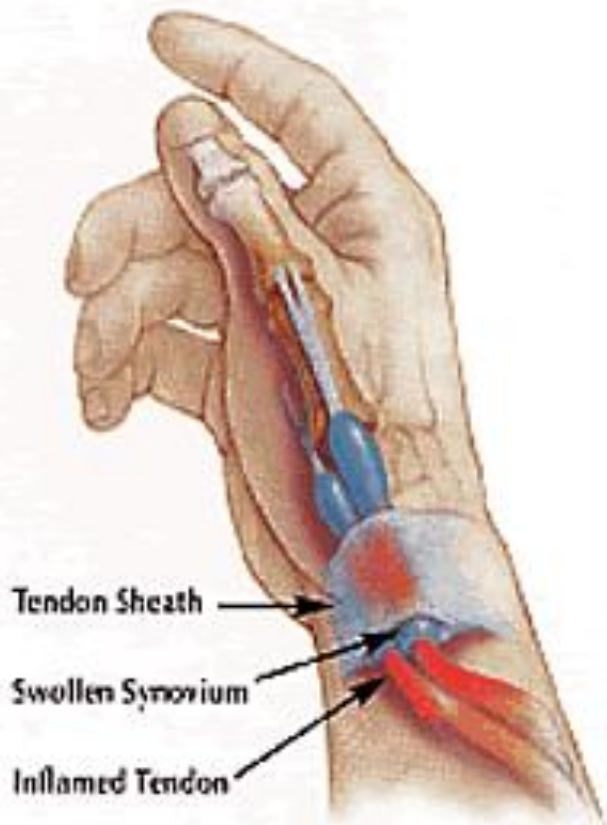
■ Karpālā kanāla sindroms

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

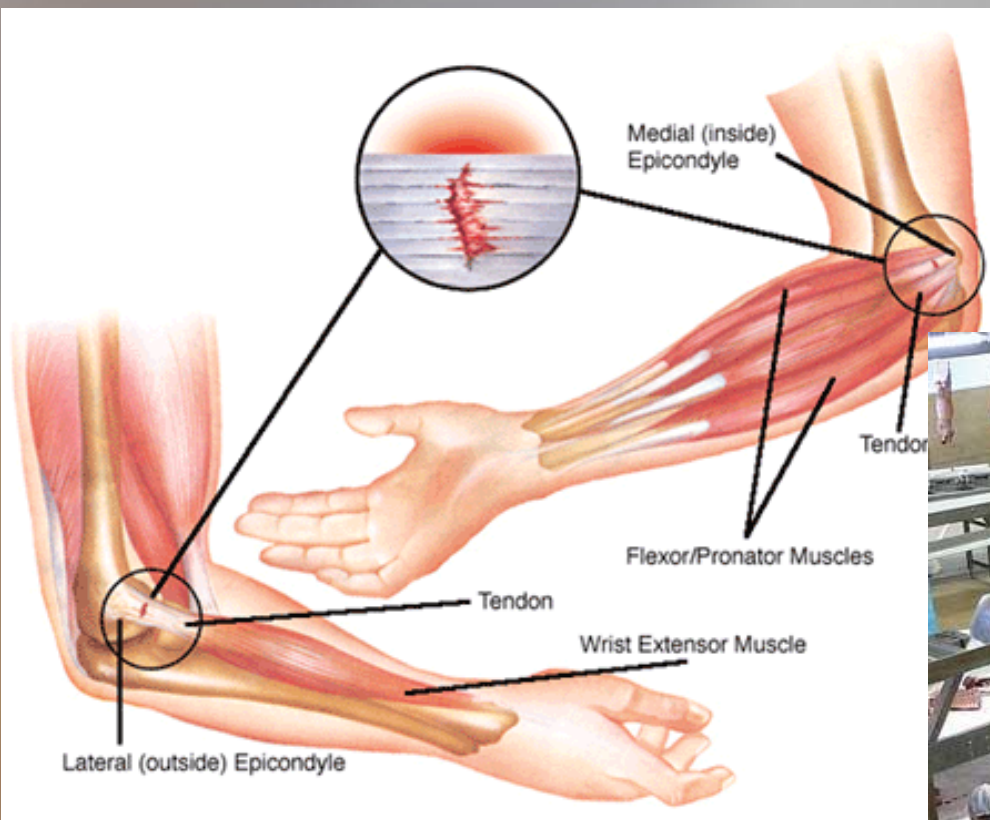
■ Plauksta muskuļu cīpslu iekaisumi

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

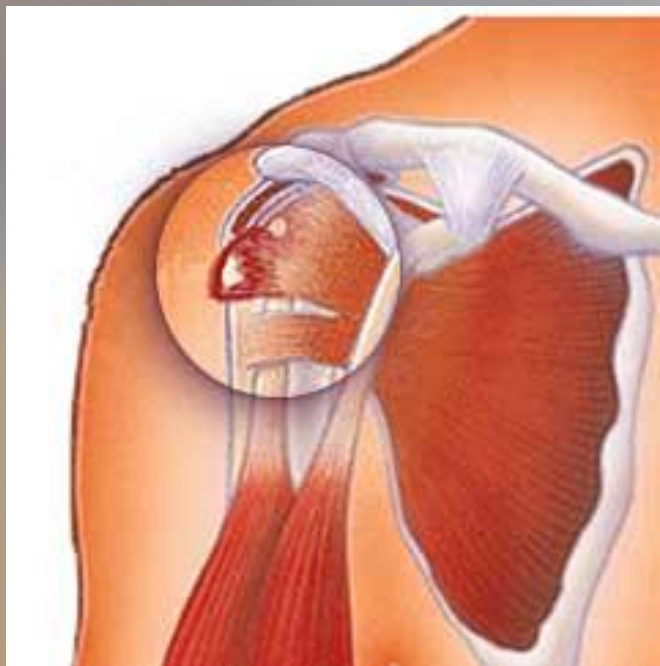
■ Elkoņa pauguru iekaisums (epikondilīts)

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

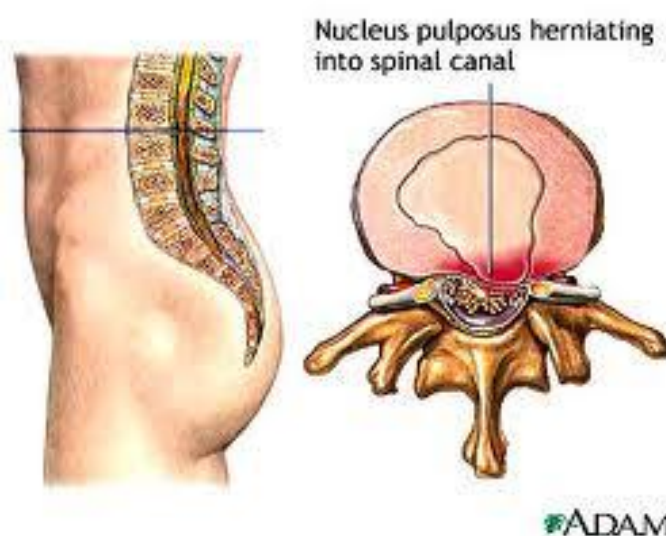
■ Pleca locītavu bojājumi

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

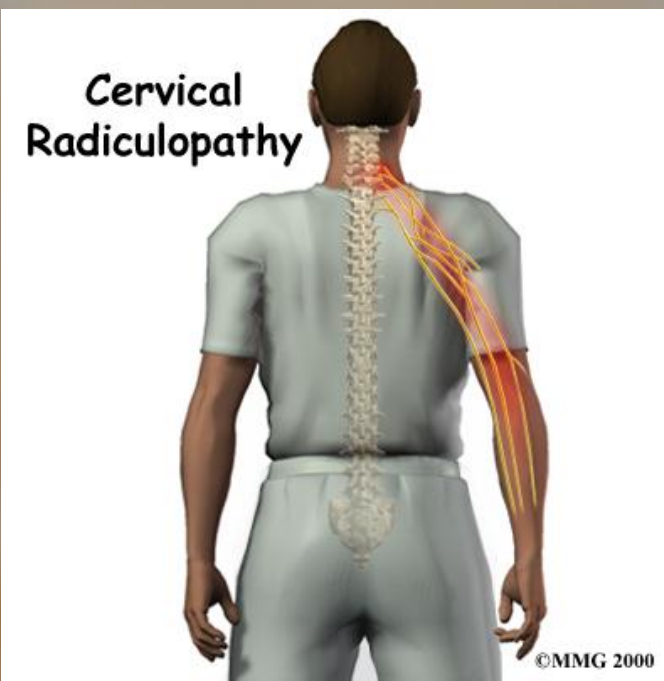
- **Mugurkaula slimības:**
 - jostas daļā

Fiziskās pārslodzes izraisītās arodslimības pārtikas ražošanā

- **Mugurkaula slimības:**
 - kakla daļā

Mugurkaula slimību profilakse

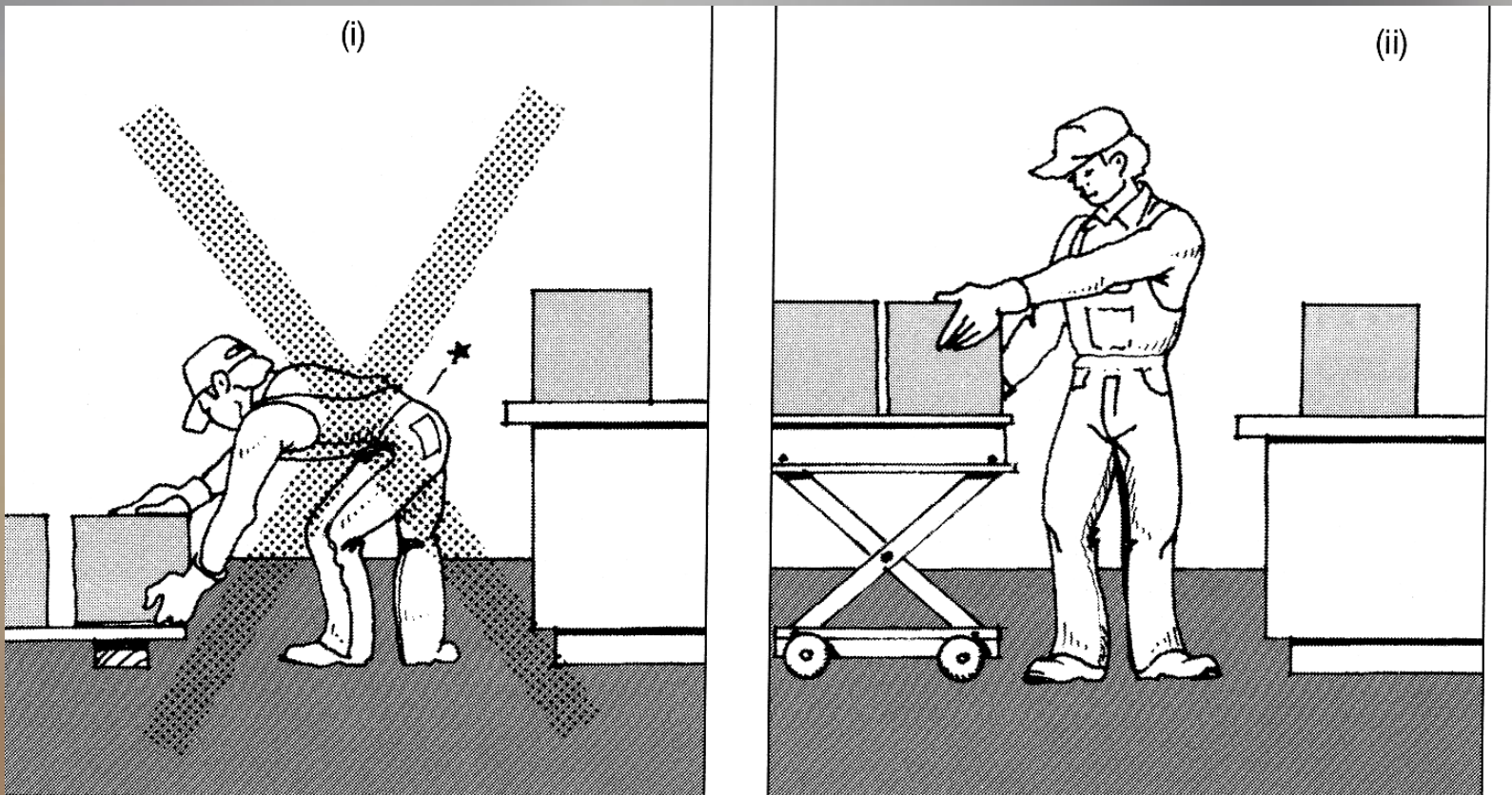
- Ergonomikas principu ievērošana
- Pareiza smagumu pārvietošana

Mugurkaula slimību profilakse

- Ergonomiski pareiza darba vietas iekārtošana

Ieteikumi nodarbināto veselības saglabāšanai ⁽¹⁾

- Ievērot darba aizsardzības prasības;
- Izmantot individuālus aizsardzības līdzekļus;
- Obligātajās veselības pārbaudēs ārstam **sūdzēties par veselības problēmām un neslēpt veselības traucējumus;**
- Gadījumā, ja rodas kādas veselības problēmas, pēc iespējas ātrāk griezties pie ārsta un **negaidīt līdz pēdējam!**
- **Iemācīties pilnvērtīgi veselīgi atpūsties!**

Ieteikumi nodarbināto veselības saglabāšanai (2)

- Nodrošināt darbiniekiem atbilstošus individuālus aizsardzības līdzekļus un sekot līdzi, vai nodarbinātie tos izmanto;
- Nodrošināt darba apstākļus atbilstoši darba aizsardzības prasībām;
- Nodarbinātajiem dozēt slodzi, lai darba un atpūtas režīms atbilstu normatīviem;
- Nosūtīt nodarbinātos uz regulārām obligātām veselības pārbaudēm (arī uz OVP pirms stāšanās darbā);
- OVP kartē norādīt **visus** kaitīgus darba faktoros, kas pastāv šim darbiniekam – tas īpaši nesadārdzina OVP, taču dod iespēju ārstam pilnvērtīgāk novērtēt nodarbinātā veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam.

Kur griezties, ja rodas aizdomas par arodslimību?

- pie ģimenes ārsta,
- pie vietējā arodslimību ārsta,
- uz Paula Stradiņa KUS Aroda un radiācijas medicīnas centru

Rīgā, Pilsoņu ielā 13, 40. korp.,
tālr. 67069291, 67617050.

www.stradini.lv

www.ardslimibas.lv

Paldies par uzmanību!